

Evaluatie netwerkversterkend werken in jeugdhulp vanuit perspectief jongeren en opvoedingsverantwoordelijken

Lieven Fierens en Joris Van Puyenbroeck
Onderzoeksgroep Sociaal-Agogisch Werk, Odisee

Inleiding.....	2
Onderzoeksoptzet	2
Resultaten opvoedingsverantwoordelijken (n=23).....	5
Betrokkenheid van het netwerk	5
Doelstellingen voor opvoedingsverantwoordelijken en netwerk	7
Beleving van de (context)begeleiding	8
Voorbeelden van krachtgericht werken	9
Perceptie op effectiviteit.....	10
Afstemming met verblijfsfunctie.....	13
Sociale steun voor en na de interventie	13
Resultaten kinderen/jongeren (n=15)	15
Betrokkenheid van het netwerk	15
Betrokkenheid van de jongere	17
Voorbeelden sociale steun	17
Beleving van de (context)begeleiding	17
Perceptie van effectiviteit	19
Conclusies.....	21
Wat betreft contextbegeleiding	21
Voorbeelden van krachtgericht werken	21
Perceptie op effectiviteit.....	21
Sociale steun voor en na de interventie	22
Discussie	22
Methodologie	22
Context van vermaatschappelijking	22
Kwetsbare netwerken	22
Het doel heiligt het netwerk?	23
Bredere focus op kwaliteit van bestaan	23

Inleiding

In 2015 werden we gecontacteerd door het samenwerkingsverband Tonuso-Amber-Sporen om een innovatief project rond netwerkversterkend werken in de Jeugdhulp vanuit onafhankelijk onderzoeksperspectief mee te helpen evalueren. De bijdrage van Odisee zou bestaan uit een bevraging van het gebruikersperspectief, met name de kinderen/jongeren (12+) zelf en hun opvoedingsverantwoordelijken. Het criterium was dat de bevroagde cliënten door de drie hulpverlenende voorzieningen Jeugdhulp op een innovatieve en netwerkversterkende wijze in de loop van 2014-2015 ondersteund werden. Elders is beschreven hoe elk van de betrokken diensten dit invulden.

Onderzoeksopzet

Na overleg met de stuurgroep van het project werd gekozen voor een beschrijvende survey, en afname van een gestructureerde vragenlijst, met voor het overgrote deel gesloten vragen, en een klein deel open vragen 'opmerkingen'.

a) Constructie vragenlijst

Als uitgangspunt werden werkzame factoren geselecteerd die het Nederlands Jeugd Instituut opstelde met enkele jeugdhulpverleners¹. De daarin vermelde factoren en indicatoren werden besproken samen met de stuurgroep. Er werd stevig geselecteerd, aangevuld en geherformuleerd. Zowel krachtgerichte als netwerkgerichte factoren werden bevroagd.

De dimensies (lees: 'hoofdstukken') van de uiteindelijke vragenlijst zijn weergegeven in tabel 1. Extra hoofdstukken werden bevroagd voor kinderen/jongeren die gebruik maken van een verblijfsfunctie. Voor de opvoedingsverantwoordelijke gold dit ook, maar werden bepaalde vragen geparafraseerd omwille van het perspectief.

¹ De lange, M., & Chênevert, C. (2011). *Kwaliteitscriteria residentiële Jeugdzorg*. NJI

Tabel 1: dimensies vragenlijsten kind/jongere en opvoedingsverantwoordelijke

VRAGEN VOOR KIND/JONGERE	VRAGEN VOOR DE OPVOEDINGSVERANTWOORDELIJKE(N)
ONAFHANKELIJK VAN VERBLIJF	ONAFHANKELIJK VAN VERBLIJF
1. De hulpverlening wordt goed voorbereid met het cliëntstelsel (18 vragen)	1. De hulpverlening wordt goed voorbereid met het cliëntstelsel (17 vragen)
2. De kinderen/jongeren en hun familie hebben de regie. (5 vragen)	2. De kinderen/jongeren en hun familie hebben de regie. (5 vragen)
3. Het handelingsplan garandeert continuïteit, samenhang en resultaten. (6 vragen)	3. Het handelingsplan garandeert continuïteit, samenhang en resultaten. (7 vragen)
4. Professionals luisteren naar kinderen/jongeren en nemen hen serieus (6 vragen)	4. Professionals luisteren naar het gezinnen/netwerk en neemt hen serieus (6 vragen)
6. Kinderen/Jongeren worden gestimuleerd om mee te praten en invloed te hebben (4 vragen)	6. Ik en mijn netwerk worden gestimuleerd om mee te praten en invloed te hebben (4 vragen)
7. Het netwerk wordt betrokken bij de hulpverlening (4 vragen)	7. Het netwerk wordt betrokken bij de hulpverlening (4 vragen)
8. Begeleiders zijn in staat om professioneel te handelen. (6 vragen)	8. Begeleiders zijn in staat om professioneel te handelen. (6 vragen)
9. De organisatie is gericht op stabiele personeelsomstandigheden (4 vragen)	9. De organisatie is gericht op stabiele personeelsomstandigheden (4 vragen)
10. Management heeft een uitgewerkte visie op doelgroep, doelstelling, aanpak en evaluatie (12 vragen)	10. Management heeft een uitgewerkte visie op doelgroep, doelstelling, aanpak en evaluatie (14 vragen)
AFHANKELIJK VAN VERBLIJF	AFHANKELIJK VAN VERBLIJF
1. De plaatsing en de hulp bieden een zo gewoon mogelijk leven (10 vragen)	1. De plaatsing en de hulp bieden een zo gewoon mogelijk leven (6 vragen)
2. De hulpverlening garandeert de veiligheid van de kinderen/jongeren (3 vragen)	
3. Kinderen/jongeren worden gestimuleerd om mee te praten en invloed te hebben (4 vragen)	
4. Het gezin wordt betrokken bij de hulpverlening (2 vragen)	4. Het gezin wordt betrokken bij de hulpverlening (2 vragen)
5. De kinderen/jongeren en hun familie hebben de regie (6 vragen)	5. De kinderen/jongeren en hun familie hebben de regie (6 vragen)

De volledige versies van beide vragenlijsten zijn te vinden in bijlage.

De vragenlijst werd afgenomen via Qualtrics² via mondelinge afname en offline ingave op tablet. Via scriptlogica werd vermeden dat aan respondenten onnodige vragen werden gesteld.

² <https://www.qualtrics.com/>

b) Steekproef

De respondenten voor dit onderzoek dienden aan volgende criteria te voldoen: minstens een half jaar in netwerkversterkende begeleiding, ondersteund door Tonuso vzw, Amber vzw of Sporen vzw. De betrokken voorzieningen lichtten de potentiële respondenten in via een procedure van informed consent. Dit verklaart voor een groot deel de relatief lage respons. De hulpverleners meldden vervolgens het cliëntsysteem aan via een online registratietool. Contactgegevens waren noodzakelijk omwille van het huisbezoek door de onderzoeker. De planning van de huisbezoeken en de communicatie rond het betrekken van het cliëntsysteem kon verder gebeuren via een toegekende code.

In totaal werden 36 cases bevraagd: Amber (n=4), Sporen (n=23) en Tonuso (n=9). In deze cases werden 15 kinderen/jongeren geïnterviewd en 23 opvoedingsverantwoordelijken.

De meerderheid van de geïnterviewde jongeren (n=10) maakten ook gebruik van een verblijfsfunctie.

Tabel 2. Cases, respondenten, deelname

Registratiecode	Case	Kind 1	Kind 2	Opvoedingsverantwoordelijke
Tonuso-68	Case 1			O 1
Sporen-49	Case 2	K 2		O 2
Tonuso-32	Case 3	K 3		
Sporen-80	Case 4			
Sporen-58	Case 5	K 5		O 5
Amber-97	Case 6			O 6
Amber-45	Case 7			O 7
Sporen-19	Case 8			O 8
Sporen-53	Case 9	K 9		O 9
Sporen-65	Case 10	K 10		O 10
Sporen-63	Case 11			O 11
Sporen-45	Case 12	K 12		O 12
Sporen-39	Case 13	K 13		O 13
Sporen-44	Case 14			O 14
Tonuso-47	Case 15			
Tonuso-37	Case 16			
Sporen-59	Case 17	K 17		O 17
Sporen-88	Case 18	K 18		O 18
Sporen-56	Case 19	K 19a	K 19b	O 19
Tonuso-87	Case 20	K 20a	K 20b	O 20
Sporen-24	Case 21	K 21		O 21
Sporen-25	Case 22	K 22		O 22
Sporen-35	Case 23	K 23		O 23
Sporen-86	Case 24	K 24		O 24
Sporen-20	Case 25	K 25		O 25
Amber-47	Case 26	K 26		O 26
Tonuso-81	Case 27	K 27		
Sporen-29	Case 28	K 28		O 28

Tonuso-55	Case 29			0 29
Sporen-15	Case 30	K 30		O 30
Sporen-87	Case 31			O 31
Tonuso-88	Case 32			O 32
Sporen-3	Case 33			O 33
Amber-65	Case 34	K 34		0 34
Sporen-12	Case 35	K 35		0 35
Tonuso-33	Case 36			O 36

* Doorstreepte gesprekken konden niet doorgaan wegens onbereikbaarheid of afzegging

Bij deze steekproef dienen we op te merken dat het gaat om een kleine, en selectieve steekproef. Men mag niet breder generaliseren dan de werking van de vermelde diensten. Aangezien het ook gaat om mensen die vrijwillig deelnemen moet er voor conclusies rond de kwaliteit van het netwerkversterkend werken hoe dan ook voorzichtig conclusies getrokken worden, aangezien dit bij voorbaat kan samengaan met een positieve houding tegenover hulpverlening.

Resultaten opvoedingsverantwoordelijken (n=23)

Betrokkenheid van het netwerk

Ongeveer driekwart van de 23 opvoedingsverantwoordelijken (n= 15) spreken vanuit een positie waar hun kind ook residentieel verblijft. De overgrote meerderheid zegt dat ze voldoende ingelicht werden over de hulpverlening die ze zouden krijgen (n=22), maar de persoon die dit deed verschilde sterk van situatie tot situatie: de begeleider (n=8), de consulent (n=6), jeugdrechter (n=3), en nog andere hulpverleners zoals medewerker van een CLB of Onthaal- Oriëntatie- en Observatiecentrum. Bij de meerderheid is de netwerkgericht werken pas later in de begeleiding opgestart (n=18). Dit gebeurde spontaan, maar ook soms verplicht.

"Van in het begin werden de grootouders betrokken. Ook de oudere zus wilde kost wat kost deelnemen. De twee zussen komen heel goed overeen."

"De jeugdrechter heeft gezegd dat er met een extra netwerk moest gewerkt worden. Het was moeten."

Het netwerk van de opvoedingsverantwoordelijken werd voldoende ingelicht over de hulpverlening die zou opgestart worden (Ja: 20, Neen:1, Weet niet:1).

"Er ging een gesprek door met de bureu"

Volgens ongeveer een vierde van de opvoedingsverantwoordelijken werd samen bekeken wie zou kunnen meedenken rond de doelen van de hulpverlening (n=6). Volgens ongeveer de helft werd wel samen bekeken hoe het netwerk zou kunnen helpen aan het behalen van de doelstellingen (n=11). In bepaalde contexten is het niet eenvoudig te kiezen wie er betrokken kan worden.

"Het is mijn familie die is ingeschakeld. Het is mijn partner die vaak voor de problemen zorgt. Hij wou het netwerk inschakelen maar heeft zelf geen familie. Het heeft gewerkt. Al drie keer. In de zin dat ik dan naar mijn moeder ben kunnen gaan. De enige oplossing is mijn moeder. De andere familie woont ver. Ze ziet ons wel graag komen."

Ongeveer de helft van de opvoedingsverantwoordelijken zegt dat ze bij de start netwerkgericht werken belangrijk vonden (n=10). Op de vraag hoe ze er op het moment van de bevraging tegenaan staan, stijgt dit tot een grote meerderheid van de respondenten (n=17) ("negatief":2 ; Onbeantwoord:2).

De samenstelling van aanwezigen bij intake is heel gevarieerd. Bij de meeste cases zijn dit meerdere begeleiders, de leden van het gezin zelf, en soms de consulent. Dat het bredere netwerk hier nog niet aanwezig is, kan verklaard worden door het feit dat de start van de netwerkgerichte begeleiding voor heel wat cases niet samenviel met het eigenlijke intake gesprek (dat al eerder was doorgegaan). Hierdoor valt ook te verklaren dat slechts bij 8 opvoedingsverantwoordelijken de werkwijze van netwerkgericht werken werd besproken bij intake en slechts bij 3 de verwachtingen naar het netwerk.

"Dit kwam later in begeleiding. Ik werd ingelicht over het idee om netwerk in te schakelen en vond dit een goed idee."

"Nee. Dit was later in de begeleiding. Een netwerk biedt meer veiligheid. Als er meer mensen betrokken zijn en je kennen heeft men meer de neiging je te geloven. Mensen bevestigen de situatie. Zo kan ik tonen dat ik geen verhaaltjes vertel."

13 van de 23 opvoedingsverantwoordelijken zeggen dat hun netwerk op de hoogte was van de bezorgdheden rond de opvoeding. In 7 gevallen was dit niet het geval, bij de rest was dit deels zo of niet van toepassing. Driekwart (n= 15) van de respondenten zegt dat de begeleiding rekening hield met de mening van hun netwerk.

"Ze waren op de hoogte maar ze hielden zich afzijdig. Ze wilden niet geconfronteerd worden met mijn depressiviteit en problemen. Daarvoor werd er veel gezocht. Nu ervaar ik meer waardering. Er is meer solidariteit voor een gemeenschappelijk doel. Er is ook meer respect onderling voor de mensen van mijn netwerk. Het netwerk erkent elkaar ook uitdrukkelijk. We delen een gemeenschappelijke zorg zonder elkaar iets te verwijten. Ondanks grote verschillen in levensstijl."

De meerderheid kon zelf het netwerk mee kiezen (n=16). 4 opvoedingsverantwoordelijken antwoordden hier negatief. In de opmerkingen lezen we een waaier aan belevingen.

"Ik heb zelf de mensen gecontacteerd om deel te nemen. Er waren de ouders van de vriendin van X. Het was voorzien dat zij gingen deelnemen. Ik ging hier niet mee akkoord. Er werd rekening gehouden met mijn mening hierover."

"Mijn dochter ziet de thuisbegeleiding als verplichting. Mijn partner ook. Voor mij valt het wel mee. (...) . Ik zeg dan soms dat we het netwerk hebben ingeschakeld en dan praat ze wel met de thuisbegeleiding. Ik zie niet op tegen de begeleiding. Voor mij is de lading er dan een stukje af. Het was mijn dochter die het netwerk moest kiezen. Ze suggereerden dingen maar dat werkt niet. Mijn dochter loopt niet te koop met haar verhaal."

"Ik kon netwerk zelf kiezen maar het voelde als een verplichting. We werkten met cirkels. De begeleiding wou kennissen uit de buurt betrekken waarvan ik niet wilde. Ik heb schrik dat er opgeklopte verhalen de ronde gaan doen in de buurt."

Doelstellingen voor opvoedingsverantwoordelijken en netwerk

Een moeilijke vraag bleek de vraag naar de mate waarin men akkoord was met de stelling dat het netwerk mee werkt aan de doelstellingen in het handelingsplan. 7 respondenten hadden hierover 'geen idee'. 13 opvoedingsverantwoordelijken beantwoordden deze vraag positief.

"Het drie kolommen model werd goed up to date gehouden. Ook het netwerk werd hierbij betrokken. Vooral het punten geven op tien en de vraag waarom vond ik een positieve manier van werken. Er werd ook een stripboek gemaakt over dochter haar leven. Iedereen kon zijn mening geven."

De overgrote meerderheid van de bevroagden weet hoe ze aan de doelen in het handelingsplan moet werken (n=15), de opvoedingsverantwoordelijken die dit niet weten geven diverse redenen.

"We hebben dit zelf beslist. We moeten het toch zelf oplossen."

"Ik herinner me niet meer wat er in de drie kolommen stond"

Diegenen die zich de doelen voor zichzelf en het kind/jongere voor de geest kunnen halen vermelden bijvoorbeeld:

Vermelde doelen	Vermelde ondersteuningsdoelen door netwerk
<ul style="list-style-type: none"> • Huishoudelijk: <ul style="list-style-type: none"> ○ Afspraken nakomen (en door netwerk aangesproken) wat betreft uitvoering van taken ○ Werken rond hygiëne 	<ul style="list-style-type: none"> • Checkup/signaalfunctie (bij crisis): <ul style="list-style-type: none"> ○ "binnenspringen" ○ "oogje in het zeil". ○ "Alarmbel trekken" via telefoon (uitwisselen nummers)

<ul style="list-style-type: none"> ○ Computer – en TV gebruik • Werk/financies <ul style="list-style-type: none"> ○ Financiële toestand in orde brengen ○ Werk zoeken • Schoolplicht: <ul style="list-style-type: none"> ○ Tijdig op school geraken, op tijd opstaan ○ niet (laten) spijbelen ○ niet (laten) "ziek" zijn ○ Huiswerkbegeleiding • Sociale interactie/Communicatie <ul style="list-style-type: none"> ○ (regelmatig) contact met partner(moeder/vader) ○ Betere communicatie met school ○ Eerlijke,communicatie met alle betrokkenen ○ Niet boos worden ○ Met vertrouwenspersoon praten 	<ul style="list-style-type: none"> ○ codewoorden ○ regelmatig navraag doen hoe het gaat. • Assistentie/begeleiding <ul style="list-style-type: none"> ○ mee naar school nemen. ○ Een school zoeken ○ Uit bed zetten ○ Helpen met facturen • Psychosociaal <ul style="list-style-type: none"> ○ Samen rustig praten over problemen ○ Motiverende gesprekken ○ Rituelen in stand helpen houden • Opvang en verzorging <ul style="list-style-type: none"> ○ "een tandenborstel leggen bij de grootouders" ○ Logeren bij grootouders ○ In bad gaan bij grootouders.
---	---

Beleving van de (context)begeleiding

Bijna alle opvoedingsverantwoordelijken (n=21) hebben een vaste contextbegeleider, en zo hiervan bevestigen dat deze begeleider samen met hen doelen, stappen en resultaten bekijkt.

"Elke keer de begeleidster hier was werden de drie kolommen overlopen. Ik had veel steun van de begeleidster. Ze deed ook zaken die buiten de situatie van mijn zoon. Er was een klik, een band. Ze werd een vertrouwenspersoon."

"We hebben een groot blad. Daar staat alles op. De begeleidster heeft dit altijd bij. Er staat een stamboom op. De rest staat in een klein boekje."

Bijna elke respondent vond dat er voldoende gesprekken doorgingen. Bij de meerderheid kwam men wekelijks langs, bij uitzondering tweemaal per week, en dat vond men in het algemeen ok.

"Als we ze nodig hebben dan bellen we haar op. Ze komt minstens elke week."

"Er was een heel goede samenwerking. Het was wel een intensieve begeleiding. Soms kwam de begeleider twee keer per week."

De meerderheid geeft aan dat men luistert naar hun mening (n=20). Maar er worden ook hier en daar wat negatieve opmerkingen gegeven. Een vergelijkbare meerderheid (n=20) gaf aan dat de begeleider (soms zeer snel) antwoordde op vragen en voorstellen, maar dat ook niet altijd mogelijk was. 11 respondenten gaven aan dat ze binnen de week een begrijpelijk antwoord kregen.

"De begeleidster had gesprekken met onze zoon. Ze was een vertrouwenspersoon voor onze zoon. Ze was met het hele gezin begaan."

"Ze belt me 's anderendaags terug op. Of via sms of via Facebook. Ik heb haar toegevoegd."

"Niet altijd. Ze reageert niet op voicemails. Soms hebben we ze dringend nodig. Ik belde soms naar bureau met een dringende vraag. Ook dan kan ik ze moeilijk bereiken. Crisishulp aan huis mocht ik dag en nacht bellen. Zij stonden ons altijd te woord."

Bijna alle opvoedingsverantwoordelijken bevestigen dat er gezamenlijke gesprekken doorgingen met het (bredere) netwerk (n=22).

"Er gingen een aantal gesprekken door met ons en de grote zus. Er waren ook een zevental gesprekken met ons en de grootouders, ook de kinesist was er soms bij. Zij was een echte vertrouwensfiguur voor mij. Ik ben blij dat ik op mijn ouders kan rekenen. Mijn schoonouders helpen ook maar dan moet ik het een week op voorhand vragen. Zij vangen mijn dochter soms op."

Twee respondenten gaven aan dat wisselende begeleiders (bv. bij ziekte) voor hen een lastige situatie creëerde. Een aantal mensen vermeldde de personeelwissels bij de opmerkingen. Een aantal kon dit plaatsen, een enkeling vond dit ook expliciet storend.

"Begeleider was kort in vaderschapsverlof maar ze kennen mij bij de dienst."

"Als het nieuw was moest ik mijn uitleg opnieuw doen. Ik dacht soms 'bekijk toch eens het dossier!' Dan weten ze het toch..."

Voorbeelden van krachtgericht werken

Alle opvoedingsverantwoordelijken gaven aan dat de begeleider respect had voor hun normen, waarden en culturele achtergrond. De begeleiders worden expliciet geapprecieerd voor het feit dat ze geen kritiek leveren, en dat ze rekening houden met de zaken waar men goed in is (n=16). Ongeveer de helft gaf aan te weten dat de begeleiding ook rekening hield met de krachten van het netwerk (n=9).

Citaten eigen krachten van de opvoedingsverantwoordelijke	Citaten krachten van het netwerk
---	----------------------------------

<ul style="list-style-type: none"> • Ik ben goed in alles bespreekbaar maken. • Ik heb nog nooit problemen gehad als ik alleen ben. • Ik ben iemand die niet bij de pakken blijft zitten, ik heb nu ook werk • Wij zijn heel open. • Wij denken meer aan de kinderen dan aan onszelf. • Ik doe geregeld dingen samen met mijn zoon. • Ik doe heel hard mijn best om eerlijk te zijn en om de doelen aan te pakken. • Ik ben recht uit. • Ik kan het huishouden runnen als mijn partner gaan werken is. Dat vinden ze chapeau. • Bijvoorbeeld in administratie. Ik stelde de drie kolommen op. Ook de data bijhouden van de gesprekken. • We werken goed samen volgens haar • Ik deed volgens haar wat ik moest doen en ze zei dat ik mijn best deed. 	<ul style="list-style-type: none"> • Begeleiding hoopt dat (we via netwerk) de banden met netwerk versterken • Iedereen was vrij, zo heb je de meeste motivatie en engagement • Het netwerk was heel overtuigend. • We hebben samen een link gelegd tussen de kinderen en het netwerk. Op basis van wie dat we vonden dat bij elkaar paste. • Rond de school werden er twee mensen ingezet. Dat ging goed. • De familie van papa is streng. En mijn zoon heeft dit nodig. • Wanneer het moeilijk liep meteen hulp invoeren van de familie.
--	---

De respondenten weten dat hun begeleidende dienst netwerkgericht werken belangrijk vindt (n=20).

Perceptie op effectiviteit

Op de vraag of ze zelf vinden dat het werkt, antwoordden de opvoedingsverantwoordelijken voornamelijk positief, hier en daar kritisch en sommigen verduidelijken met randvoorwaarden. 17 opvoedingsverantwoordelijken kunnen voordelen opsommen. Ongeveer de helft ziet ook nadelen (n=11).

Positieve houding

- Betere circulatie van informatie

"Mensen zijn meer op de hoogte en kunnen situatie bevestigen en beamen. Mensen geloven me meer. Mijn geloofwaardigheid is gegroeid. Mensen hebben geen zaken met alles. Mensen komen zich moeien. Er werd in die periode veel geroddeld in de buurt."

"Alles werd met de tante overlopen. (Onze zoon) kan ons niets meer wijsmaken."

"Ook in het netwerk onderling ontstond meer begrip naar elkaar. Ik durf meer vragen aan mensen omdat ze op de hoogte zijn van mijn situatie."

- Meer (praktische) hulp, minder alleen voor staan

"Mijn kleindochter heeft nu meer contacten om iets te vragen. Ze kan ook voor papierwerk nu terecht bij iemand uit het netwerk. Hij is advocaat."

"Ik moest alles alleen dragen. Nadien (kreeg ik) hulp van ons moeder. Belangrijk was dat ik me niet alleen voelde. Er was voor alles een oplossing. We bleven zoeken en kwamen steeds bij iets of iemand om te helpen."

"Samen dragen van een doel. Iedereen kan erachter staan. Dat is een stimulans."

"Ik kon op hen steunen, nu nog."

"Er is altijd opvang voor mijn dochter. Ze staan er altijd als ik ergens naartoe moet."

- Vertrouwen en begrip voor de situatie

"Bij ons heeft dat geholpen. Het zorgde dat de dienst meer vertrouwen in de situatie kreeg. Het heeft gewerkt want mijn zoon mocht naar huis komen. "

"We hielpen elkaar. Zij hielpen mij en hierdoor konden ze meer mijn ziektes een plaats geven."

"Sinds dat het is opgestart, is de consulent veel positiever tegenover ons gezin. Ze zag ons daarvoor nooit bezig."

"De familieleden fungeerden als vertrouwenspersonen. Onze dochter vond ook rust. Sinds het inschakelen van mijn familie voel ik meer begrepen. Er ging een nieuwe wereld voor me open. Dat heeft me diep geraakt. Door de gesprekken luisteren ze meer en meer. Doordat er open kan gepraat worden in de gesprekken. We konden dieper ingaan op de dingen. Gevoelens werden bloot gelegd en we moesten er echt over praten. Ik denk ook dat het mijn dochter heeft veranderd. Ze is ook echt open geworden."

- (Schools) functioneren van het kind/de jongere

"Vooral voor de school van de kinderen."

"Hij was een periode er goed mee. Momenteel is het minder. Hij is, terug op zoek naar een opleiding."

- "Noodzakelijk"

"De vraag is, als het netwerk er niet was geweest waar hadden we dan gestaan

"Ik besef de noodzaak ervan. We zijn teveel geïsoleerd geraakt maar er ontstaan nieuwe netwerken."

Kritische houding

- Privacy

"Mensen hebben geen zaken met alles. Mensen komen zich moeien. Er werd in die periode veel geroddeld in de buurt."

"Onze vuile was hing buiten."

- Druk (door verwachtingen)

"Het installeren van netwerk installeert verwachtingen. Het is niet voorspelbaar of dit ingelost wordt."

- (Kans op) conflict

"Er zijn te veel meningsverschillen. Ook op de JRB bleef men zijn vader contacteren maar dat wou hij zelf niet."

"Mijn moeder had de neiging om over mijn hoofd te springen. Ik kreeg hierdoor het gevoel dat ze mij met de vinger wijst."

- Positiebepaling (in juridische context)

"Niet eenvoudig om plaats te vinden binnen de context. Wie mag zijn zeg doen. Onduidelijkheid waar onze plaats was. Moeilijk om situatie stabiel te krijgen omwille van juridische situatie van verblijf."

"Sommige mensen hebben schrik het gerecht. Wat als we iets verkeerd doen?"

Randvoorwaarden

- Een voldoende groot netwerk, het juiste netwerk kiezen is noodzakelijk

"Had het netwerk ruimer geweest. Momenteel met familie op dood spoor. Ze doen het voor mij en voor mijn zoon maar iedereen heeft eigen leven en problemen. Er wordt niet veel meer rondgebeld. Maar hij kan nog wel ergens anders terecht als het nodig is."

- Vertrouwen / discretie / zich durven openstellen

"Als onze familie iets weet dan weet heel België het. Maar de mensen die we hebben gekozen waren discreet over de situatie."

"Vanuit mijn beroep ben ik erg gericht op privacy. Het was een grote stap om de problemen met anderen te delen."

- Medewerking/interesse van de jongere

"Hij is achttien en veegt er zijn voeten aan."

- Blijvende aandacht, zoniet terugval naar oude situatie

"Iedereen heeft eigen leven en problemen. Er wordt niet veel meer rondgebeld."

Afstemming met verblijfsfunctie

7 opvoedingsverantwoordelijken konden ook een uitspraak doen over de afstemming van de contextbegeleiding op de verblijfsfunctie van hun kind/jongere. Allen zegden ze dat ook hun netwerk welkom is in de leefgroep. De doelstellingen lopen voor 5 mensen gelijk, iemand verwoordt het dat men 'op dezelfde lijn zit'. 6 respondenten geven aan dat ze inspraak hebben op de leefregels voor hun kind in de leefgroep. Deze mensen geven ook aan dat ze betrokken worden in de keuze voor de woonsituatie na het verblijf in de voorziening.

Sociale steun voor en na de interventie

Ongeveer de helft van de bevroagden geeft aan dat het netwerk meehelpt met het behalen van de doelen in het handelingsplan (n=10). Bij de opgenoemde ondersteunende relaties komen vooral de grootouders, in het bijzonder de moeder(s) van de ouders naar voor. Ook (schoon)broers en zussen worden consequent vermeld. Sommigen geven net aan dat niet de familie, maar hun vrienden en kennissen in de bres zijn gesprongen.

"Buurvrouw, schoonmoeder, vriendinnen van mij, ik heb regelmatig telefonisch contact met mijn moeder en ik zie haar om de twee jaar."

"7 vrienden en kennissen maar geen familie. Het meeste had ik aan een vriendin. Ze kwam elke dag langs. Ook bijvoorbeeld om te helpen kuisen."

Aan de opvoedingsverantwoordelijken werd ook gevraagd hoeveel en welke sociale steun ze ervaren. Bij het begin van de vragenlijst werd gevraagd de 13 items (op een schaal van 1 "nooit" tot 5 "altijd") uit de MOS Social Support Survey (Hays, Sherbourne & Mazel, 1995) te beantwoorden, plus twee toegevoegde items, denkend aan de uitgangssituatie (voor er sprake was van netwerkgericht werken). Na alle andere vragen werden dezelfde items opnieuw voorgelegd om deze te beantwoorden vanuit het perspectief "na de interventie". We merken op dat dit geen pre-test post-test meting is in het kader van een gecontroleerde vergelijkende studie. Omdat we als onderzoekers betrokken werden bij afronding van het project, was deze werkwijze het maximum wat we konden doen.

Toch kan deze retrospectieve afhankelijke meting enige indicaties opleveren omtrent de richting van de impact op sociale steun. Twee respondenten konden deze vragenlijst niet invullen wegens onduidelijkheid rond start en einde van de interventie.

Tabel 3 : Inschatting van sociale steun voor en na netwerkgericht werken door opvoedingsverantwoordelijken (n=21)

Hoe vaak kon je bij de start van de begeleiding (of vóór de netwerkgerichte hulpverlening) rekenen op de volgende vormen van steun/hulp? (met name, steun van personen uit je netwerk, niet van hulpverleners)	VOOR		NA	
	M	SD	M	SD
1. Iemand die je helpt als je ziek bent.	3,33	(1,35)	3,32	(1,55)
2. Iemand op wie je kan rekenen wanneer je iemand nodig hebt om tegen te praten.	3,86	(1,01)	4,23	(1,02)
3. Iemand van wie je goede raad kan krijgen omtrent een probleem.	3,19	(1,40)	3,90	(1,14)
4. Iemand die je liefde en affectie geeft.	3,57	(1,54)	3,71	(1,68)
5. Iemand met wie je een fijne tijd kan beleven, iets aangenaam kan doen.	3,43	(1,16)	3,81	(1,21)
6. Iemand met wie je kan praten om inzicht te krijgen in de situatie.	3,33	(1,20)	4,00	(1,41)
7. Iemand met wie je kunt ontspannen.	3,05	(1,36)	3,67	(1,24)
8. Iemand die je helpt met het huishouden als je dit zelf niet kan doen.	3,05	(1,50)	3,35	(1,60)
9. Iemand met wie je je persoonlijke angsten en problemen kunt delen.	3,19	(1,36)	3,90	(1,26)
10. Iemand die je problemen begrijpt.	3,35	(1,35)	3,95	(1,12)
11. Iemand die van je houdt en die op je gesteld is.	3,35	(1,69)	3,57	(1,78)
12. Iemand die de kinderen opvangt (#)	2,94	(1,63)	3,50	(1,58)
13. Iemand die helpt bij opvoeding (#)	3,05	(1,43)	2,65	(1,69)
14. Iemand die helpt met schoolse zaken (contacten, bijles, huiswerkbegeleiding,...)	3,05	(1,63)	2,84	(1,64)
15. Iemand die helpt bij de organisatie van vrije tijd (sport, jeugdbeweging)	2,24	(1,45)	2,32	(1,67)
TOTAAL GEM	3,2	(0,36)	3,51	(0,54)

(#) Toegevoegd item op suggestie van de stuurgroep

We namen de gemiddelden per item voor en na als input voor een gepaarde t-toets. Hier uit blijkt dat de gemiddelde mate van gepercipieerde sociale steun tussen 'voor' en 'na' significant toeneemt ($t=3,55$; $df=14$, $p=0,003$).

Wat opvalt is dat dit geldt voor de meeste vormen van sociale steun. Vooral psychosociale hulp lijkt verbeterd na de interventie, en opvangmogelijkheid. Opmerkelijk is dat er geen specifieke verbetering merkbaar is bij het item 'hulp bij opvoeding'.

Resultaten kinderen/jongeren (n=15)

We bevroegen ook de kinderen/jongeren (+12) via een relatief kleine steekproef.

Betrokkenheid van het netwerk

Twee derde van de kinderen/jongeren (n=10) werden op het moment van bevraging begeleid in een residentiële setting. De meeste van hen zeggen dat ze voldoende werden ingelicht over de hulpverlening die ze gingen krijgen (n=11). Deze taak is vooral voor de begeleiders van de diensten weggelegd. Twee kinderen/jongeren kregen hun informatie van de verwijzer. En één kind/jongere werd rechtstreeks door de jeugdrechter ingelicht over de hulpverlening die ging worden opgestart.

"Ik was er niet blij mee maar werd wel ingelicht."

"De begeleider deed al thuisbegeleiding. Er werd toen beslist dat ik naar de leefgroep kwam. Ik heb daar mee over beslist."

In één geval startte het netwerkgericht werken bij aanvang van de hulpverlening. Bij de meerderheid is het netwerkgericht werken pas later in de begeleiding opgestart (n=11). Twee kinderen/jongeren waren niet op de hoogte dat dit ging gebeuren. Eén jongere wist op het moment van bevraging niet wat netwerkgericht werken was.

"Ergens in het midden van de begeleiding. Er ging een gesprek door. Het tweede gesprek is afgelast omdat er veel mensen niet konden. Momenteel zijn er geen (netwerk)gesprekken meer gepland. Wel nog gesprekken met papa en mama. Hier maken we dan bijvoorbeeld een levenslijn met foto's."

Uit de antwoorden van de jongeren blijkt dat het merendeel van de handelingsplannen en met name de doelen worden opgesteld door de gezinsleden (moeder, vader, kind/jongere) samen met de begeleider.

Volgens ongeveer de helft van de kinderen/jongeren werd samen bekeken wie zou kunnen meedenken rond de doelen van de hulpverlening (n=7).

"Drie kolommen werden gemaakt met mijn mama en papa. Bijvoorbeeld ik moet beter presteren op school of mama mag niet meer ziek worden, papa moet werk vinden voor we kunnen logeren. Het ligt hier ergens in de groep. Het steekt ergens in mijn map. Er werd gevraagd aan hen waar ze mee wilden helpen."

Opvallend is dat slechts één derde van de kinderen/jongeren het bij de start van de begeleiding belangrijk vond om te werken met hun netwerk. Op de vraag hoe ze er op het moment van de bevraging tegenover staan, geeft een grote meerderheid van de respondenten een positief antwoord (n=10).

(vooraf) "Ik kwam enkel bij de dienst om te kunnen alleen wonen. Er werd me ook gezegd dat dat de focus was om nadien het netwerk terug bijeen te rapen."

(achteraf) "Ik ervaarde de meeste steun van vriendinnen die ik leerde kennen tijdens mijn hogere studies. We zaten allemaal op kot. Ze woonden dicht bij mij en waren iets ouder als mij. Zij waren niet op de hoogte van mijn verleden. Zo was ik honderd procent zeker dat ze niet naar mij keken vanuit medelijden. (...) Ik denk dat de voorziening echt inzet op netwerken maar ze moeten naar een manier zoeken om te laten verstaan dat het belangrijk is maar op een niet dwingende manier. Ze mochten creatiever zijn in het zoeken naar netwerk. Ze lieten me hier vrij in. Ik werd niet gedwongen. Maar op een bepaald moment hadden ze een tandje moeten bijsteken omdat het netwerk echt belangrijk is. (...) Hoe sterk ik ook denk dat ik ben, je hebt altijd iemand nodig. Het is belangrijk om hieraan te werken voor je effectief alleen staat. Want dan is het moeilijk. Of op z'n minst de tools om te weten waar en hoe te zoeken."

Bij de intakegesprekken zijn veel verschillende mensen aanwezig, waarvan voornamelijk begeleiders van vorige diensten en begeleiders van de dienst/module die opstart. Een constante in de antwoorden is de aanwezigheid van het kerngezin (moeder en/of vader, broers en/of zussen). 5 kinderen/jongeren vermelden spontaan dat ook de verwijzer aanwezig was bij dit gesprek.

"Mama, twee zussen, meter, consulent, begeleidster dienst, begeleidster vorige dienst, coördinator van vorige dienst"

Van de 15 kinderen/jongeren die antwoorden op de volgende vraag, *bij de start van de hulpverlening waren er een aantal zorgen rond de situatie waarin je opgroeit, was jouw netwerk op de hoogte van deze zorgen*, zeggen de meeste kinderen/jongeren dat hun netwerk (deels) op de hoogte was ('Ja' n=8, 'Deels' n=3). In drie gevallen was dit niet zo. Eén kind/jongere wist dit niet. Op de vraag of de begeleiding rekening hield met de mening van het netwerk rond deze zorgen, dalen de bevestigende antwoorden en het aantal antwoorden in totaal (n=13); 6 'ja', 1 'nee', 1 'deels', 2 'geen idee' en 3 'niet van toepassing'.

"De grootouders wisten wel een beetje maar niet dat het zo erg was. Mijn grootouders zijn niet gehoord bij de start van de begeleiding. Ze werden pas later betrokken."

"Mijn moeder schaamde zich er voor. Ze vertelde dit tegen niemand. De familie zou zeker oordelen."

Betrokkenheid van de jongere

Twee derde van de jongeren formuleert een antwoord op de vraag of ze zelf het netwerk konden kiezen dat werd betrokken bij de hulpverlening (n=10). Hiervan antwoorden er 7 bevestigend op de vraag.

"Ik had echt inspraak. Ze wilden eerst de ouders van mijn ex-lief betrekken maar dit zag ik niet zitten. Er werd naar mij geluisterd."

"Er stonden twee mensen op de lijst maar ik wilde ze niet. We maakten drie cirkels. Mensen die dicht en verder van me staan. Mijn moeder wou hen erbij. Maar ik wilde dit niet. Deze keuze werd gerespecteerd."

"Ik vind het niet leuk dat iedereen alles kan lezen. Ik vind het niet kunnen dat mensen waar je niet voor koos, alles weten."

De jongeren gingen in de meeste gevallen akkoord met de manier van netwerkgericht werken, en wisten in eenzelfde verdeling hoe ze aan de doelen in hun handelingsplan zouden werken (ja: 8, neen:2, geen idee:2). 10 van de 13 jongeren die de vraag beantwoordden, wisten hoe hun netwerk hen zou ondersteunen.

De vermelde doelen voor de jongere zelf gingen over een mogelijke terugkeer naar huis, schools presteren en het volgen van afspraken rond netheid, gedrag, uitgaan, en/of anderen respectvol behandelen.

Voorbeelden sociale steun

De vermelde steun vanuit het netwerk omvatte: een oogje in het zeil houden, nadenken over oplossingen, helpen bij het schoolwerk, overtuigen het juiste te doen, tijdelijke opvang tijdens vakantie, luisterend oor bij crisis.

"Het netwerk hielp mee om te controleren. Ze wezen me op zaken zoals bijvoorbeeld opvliegend zijn. Ik kreeg bijvoorbeeld gsm terug als ik kon bewijzen dat ik op tijd was gaan slapen. Meter, vrienden van mijn mama en mij, buurvrouw, vriendin van de sport, (inwonende) oma bij haar kan ik met veel terecht zonder dat ze kwaad wordt."

Beleving van de (context)begeleiding

Bijna alle jongeren (n=13) bevestigden wekelijks of tweewekelijks overleg met hun (context)begeleider. Allen bevestigden dat hun begeleider naar hen luisterde. Opmerkingen over de

begeleiding waren doorgaans positief ('perfect', 'heel bereikbaar', 'streng maar rechtvaardig', 'lieve mevrouw' en 'ze hield rekening met mij', 'ze zoekt mee naar uitzonderingen, dat vind ik leuk'), maar hier en daar noteerden we ook kritische opmerkingen ('soms teveel, dan te weinig', 'om de twee weken is te weinig', 'ik doe dat niet graag', 'soms onverwacht', 'geen zin' en 'ze trok partij voor mijn meter', 'ze vertellen alles door naar mijn ouders').

Ook de mening van het netwerk werd volgens de jongeren gerespecteerd (n=12): 'ze moeten met veel rekening houden', 'ze luisteren naar iedereen in 't geheel', 'naar alle partijen'.

De meerderheid van de jongeren bevestigden dat ze relatief snel antwoord kregen op hun vragen (n=10).

"Binnen de dag. Alleen misschien bij grote vragen aan de jeugdrechter, maar dat kwam niet voor."

"Dat valt te zien of ze kunnen en of welke vraag. Soms moeten ze iets vragen aan mijn mama. Ze vragen aan mijn mama of dat kan."

11 bevraagde jongeren bevestigden dat overlegmomenten georganiseerd werden met henzelf en het netwerk. Allen refereren bij de opmerkingen naar meerdere gesprekken ('veel', 'vijf a zes', 'twee keer', 'drie keer', 'een keer per maand of twee maanden').

"Drie keer. Meestal iedereen aanwezig. Een of twee keer was de consulent er ook bij. Ik vond dit belangrijk. Zo hoorde de consulent ook de mening van de anderen. Ik had eerst het gevoel dat de consulent me niet begreep. Door iedereen samen te zien en de meningen te horen, verstond ze de situatie beter volgens mij"

Er is een steunfiguur die ook in een instelling heeft verbleven die soms voor me langskomt. Zij komt voor me op. Verder zijn er geen gesprekken met mijn moeder of anderen."

De begeleiding hield volgens 8 jongeren rekening met die zaken waar ze ofwel zelf ofwel hun netwerk goed in is. 6 jongeren waren hierover onzeker of wisten niet wat hiermee bedoeld werd.

"Ik ben er honderd procent zeker van dat ze in mij gelooft. Ze zegt ook altijd dat ik veel kwaliteiten heb. Ze toont dit ook echt."

"Ik denk het wel"

"Mijn moeder is geen strenge. Dus er is meer verantwoordelijkheid naar mijn grootouders gegaan."

"Ze zijn al blij als mijn moeder naar een oudercontact komt."

De meeste jongeren (n=11) hebben een vaste (context)begeleider. Bij 8 jongeren gaat het om 1 iemand, 2 jongeren vermelden twee begeleiders, 3 jongeren antwoordden dat ze er 3 hadden, en 1

jongere heeft het over 4 begeleiders. De meeste jongeren waren hierover tevreden. Twee jongeren vonden wissels uitdrukkelijk lastig.

"Ik had een goede band met alle drie. De eerste die was weggegaan daar had ik het echt moeilijk mee. Nadien heeft het even geduurd. Ik kreeg tijdelijk een stagiaire dat vond ik niet oké. Dit heb ik laten blijken. De volgende begeleidster werd lang ziek. Met mijn begeleidster heb ik nu een sterke band."

Perceptie van effectiviteit

De meeste jongeren (n=11) denken dat netwerkgericht werken werkt. Slechts 1 respondent denkt van niet.

Positieve evaluatie

- Efficiëntere hulpverlening

"Het heeft mij rapper thuisgebracht. Ze zeiden soms dat ik niet zo kwaad moest worden."

- Sociale steun

"Ik kon soms van man tot man praten met iemand uit het netwerk omdat mijn vader is overleden."

"Ik had het gevoel dat er meerdere mensen rond me stonden. Daarvoor dacht ik echt dat ik niemand had."

"Het werkte achter de schermen. Het is leuk dat je zo een safety-net hebt."

"Ik kom gewoon goed in contact met mijn meter. We doen elk jaar iets voor mijn verjaardag."

"Ik kan goed praten tegen mijn steunfiguur. Ik ben bevriend geraakt met mijn steungezin maar als ik haar nu zou tegenkomen denk ik niet dat we contact zouden houden."

- Circulatie van informatie

"Ik vond het belangrijk dat iedereen op de hoogte was."

- Gevarieerde steun

"De diversiteit van mensen zorgt voor verschillende soorten van steun. De steun van begeleider en psycholoog is anders. Ieder vanuit eigen karakter. Ik heb evenveel aan beide."

- Krachtgericht

"Ik kreeg meer motivatie omdat ze zeiden dat ik iets goed deed."

- Praktische steun/hulp bij schoolse zaken

"Ze helpen me met studie."

Negatieve evaluatie

- "Inconsequent"

"Ik ben bij mijn meter weggegaan om een reden. En nu werd ze ingeschakeld om mij te ondersteunen. Dat klopt niet."

- Keuze van netwerkliden

"Ik wou niet dat hij altijd werd ingeschakeld. Hij drinkt soms bier en kan kwaad worden. En hij zegt soms slechte dingen over mijn papa."

Conclusies

Wanneer we de perspectieven van opvoedingsverantwoordelijke en jongere naast elkaar leggen over de betrokkenheid van het netwerk bij deze steekproef worden voldoende concrete voorbeelden aangehaald om te besluiten dat de ervaringsdeskundigen zelf ervaren dat hun netwerk werd betrokken. Zowel opvoedingsverantwoordelijken als jongeren geven aan dat leden uit hun netwerk gevraagd werden, en dat ze samen doelstellingen hebben geformuleerd en uitgevoerd. De betrokkenheid van het netwerk werd bij de meeste respondenten later in de begeleiding opgestart en niet van bij aanvang.

Wat betreft contextbegeleiding

De opvoedingsverantwoordelijken en de kinderen/jongeren zijn uitgesproken tevreden over hoe ze aanvaard en bejegend werden door hun (context)begeleider. Het vaak wisselen van begeleider waarbij cliënten hun verhaal meermaals opnieuw moeten doen, werd vermeden in de bevroegde begeleidingssituaties. Vanuit advocacy-cliëntenorganisaties zowel voor opvoedingsverantwoordelijken als kinderen/jongeren is begeleidersverloop een veelgehoorde kritiek die bij onze respondenten niet aan de orde is. Waar heeft dit mee te maken? Is het zo dat slechts ervaren, geroutineerde of in netwerkgericht werken geprofessionaliseerde begeleiders deze trajecten liepen? Of waren de begeleiders in deze situaties degenen met de grootste *believe* of een uitgesproken positieve *mindset* jegens netwerkgericht werken.

Voorbeelden van krachtgericht werken

Bijna alle opvoedingsverantwoordelijken en kinderen/jongeren gaven aan dat de begeleider respect had voor hun normen, waarden en culturele achtergrond. De begeleiders worden expliciet geapprecieerd voor het feit dat ze geen kritiek leveren, en dat ze rekening houden met de zaken waar men goed in is. Naargelang persoonlijke invulling van de vraag hieromtrent waren de antwoorden zeer divers; van heel concreet ('goede administratieve vaardigheden') tot heel abstract ('mijn begeleider weet ik een volhouder ben').

Perceptie op effectiviteit

Waar in de bevraging gepeild werd naar voor- en nadelen van netwerkgericht werken, en waar gezocht werd met de respondenten naar hun perceptie op de effectiviteit merken we dat andere, ruimere criteria worden omschreven dan enkel de ondersteuning van het netwerk bij het behalen van doelen. Deze informatie vinden we terug in de brede range van kwalitatieve antwoorden.

Een belangrijke cluster van antwoorden draait bij de beide groepen respondenten rond elementen die met beeldvorming (bv. van schaamte naar begrip uit omgeving) en circulatie van informatie (bv. de afspraken afstemmen) te maken hebben.

De meeste antwoorden zijn positief en beschrijven hoe het delen van overtuigingen, achtergronden, grieven en problemen kan leiden tot een bredere gedragenheid van een situatie en zelfs tot (soms onverwacht) begrip in verschillende richtingen; in het netwerk onderling maar ook tussen professionals (bv. begeleiders, verwijzers) en cliënten. We kunnen vermoeden, maar niet aantonen dat deze vormen van steun en begrip effectief bijdragen aan een verhoogde draagkracht in de problematische leefsituatie.

De antwoorden op topic zijn echter soms ook negatief en stellen de privacy als belangrijke randvoorwaarde in het licht.

Sociale steun voor en na de interventie

De gemiddelde mate van gepercipieerde sociale steun nam significant toe bij de meeste indicatoren van sociale steun. In de afname van de MOS Social Support Survey is het opvallend dat er bij het item 'Iemand die helpt bij de opvoeding' een daling is in de ondervonden steun, waar de meeste andere items in stijgende lijn zijn. Een mogelijke positieve verklaring hiervoor is dat de opvoedingsverantwoordelijke minder hulp of ondersteuning van het netwerk nodig heeft bij de opvoeding na het inschakelen van netwerk. In de praktijk betekent dit dus een daling van het aantal mensen dat dient te ondersteunen door een verbetering van de opvoedingssituatie.

Discussie

Methodologie

In deze studie maakten we gebruik van een beperkte steekproef, waarin een selectie effect aanwezig is: de vrijwillige deelname aan het onderzoek selecteerde de cases met nog relatief sterkere netwerken.

Maar het onderzoek kon desondanks laten zien dat in het merendeel van de begeleidingen de innovatieve aanpak positief werd beleefd. Slechts enkele negatieve signalen werden opgepikt. Het onderzoek toont aan dat netwerkgericht werken kan werken voor welbepaalde contexten, niet dat het voor alle contexten zal werken of positief beoordeeld worden.

Context van vermaatschappelijking

In tijden waar netwerkgericht werken en vermaatschappelijking prioriteiten zijn geworden, is het onafwendbaar dat er van bij aanvang netwerkgericht zal worden gewerkt of dat bepaalde modules inherent deze invulling zullen krijgen. Netwerkgericht (willen) werken zal met name een voorwaarde worden voor cliënten om toegang te hebben tot een bepaalde module.

Samenstelling van het netwerk

Een consensus bereiken over wie mee in het netwerk mag opgenomen worden om mee te werken aan het behalen van doelen, met standpunten van zowel opvoedingsverantwoordelijken als kinderen/jongeren, is geen evidentie. Er kruipt aanzienlijk veel tijd in het uitklaren van banden en onderlinge relaties. Toch stellen we vast dat het bij de ondervraagden meestal duidelijk is wie welk doel voor zijn rekening neemt. In de beleving van de respondenten ziet men een rolverdeling opduiken (bv. 'nonkel geeft Franse les', 'bij een vriendin kan ik terecht voor een luisterend oor', 'Oma komt mee poetsen'). De aparte individuele 'pakketjes' van sociale steun rond bepaalde doelen staat mogelijks haaks op het idee van netwerkgericht werken: blijft het netwerk met mandaat als geheel functioneren, of wordt de mandaten na de overlegmomenten opgesplitst?

Kwetsbare netwerken

Een risicofactor in deze is de initiële sterkte van de netwerken. Een klein netwerk met weinig draagkracht is de voor de hulpverlener een moeilijke uitgangssituatie. Welke krachten kunnen

gevonden worden? Ook in deze studie vonden we aanwijzingen dat niet alle betrokkenen hun netwerk konden machtigen om taken op te nemen, of op te volgen. Hoewel elk netwerk krachten bezit, is de startsituatie altijd anders. Overbevraging van het netwerk is een risico. De positie van de hulpverlener die met overeengekomen of opgelegde doelstellingen een netwerk betreft is niet die van een onafhankelijke buitenstaander, waardoor de vraag kan rijzen welke rol het netwerk toebedeeld krijgt.

Het doel heiligt het netwerk?

Het functioneel inzetten van een netwerk in functie van hulpverlening blijft een vraaggerichte, en geen vraaggestuurde benadering. Het mee helpen beveiligen van de toekomst van de jongere kan het gezamenlijke draagvlak zijn waar het hele netwerk aan meewerkt, maar het mede-eigenaarschap rond de hulpvraag en deelname aan het netwerk, hangt ook af van de mate waarin de jongere met het netwerk op een bepaald moment autonoom en zelfsturend kan worden. De hulpverlener moet zich m.a.w. blijven afvragen welke dienende rol hij of zij heeft t.a.v. het netwerk, en niet het netwerk hierin blijven 'betrekken' op basis van het handelingsplan.

Een mogelijk gebrek aan gevoel van eigenaarschap van het netwerk bij de jongere, getuige de soms moeilijke herinnering aan de netwerkbijeenkomsten zelf, is een risicovol teken aan de wand. Wanneer men via kortlopende methodieken een netwerk 'installeert', heeft men geen garantie op duurzame betrokkenheid. Men zoekt deelname van het netwerk, met een functionele bijdrage (cf. voorbeelden sociale steun). Maar indien het hiertoe verengd wordt, treedt mogelijks het probleem op dat de afspraken en de hulp enkel gestut worden door een wederkerige onderhandeling ('wil je doelen (mee helpen) bereiken, dan behoort je tot het netwerk'), waar op de achtergrond in feite de kwaliteit van de relatie met dat netwerk-lid doorslaggevend kan zijn.

Verder evolueren naar bredere focus op kwaliteit van bestaan

Deze opdracht gebeurde op maat van een praktijkgerichte vraag. Het niet nader gespecificeerde conceptueel kader van deze studie omvat zowel elementen uit netwerkgericht als krachtgericht werken. Impliciet werd ook uitgegaan van het idee dat het proces van de netwerkgerichte hulpverlening ook gekoppeld moet worden aan de effectiviteit ervan. De drie organisaties evalueerden het proces van transformatie in hun denkwijze en hulpverleningspraktijk. Dergelijke switch in werkwijze is een noodzakelijke, maar geen voldoende voorwaarde. Wanneer men de effectiviteit van netwerkgericht werken ten gronde wil evalueren moet men durven focussen op brede indicatoren van kwaliteit van bestaan, 'outcomes' die de gebruikers van de hulpverlening en hun omgeving zelf aan de start van de hulpverlening formuleren.

Een zo autonoom mogelijk netwerk, begeleid door een zo onafhankelijk mogelijke 'facilitator' van dat netwerk, kunnen de outcomes breder definiëren dan de individuele hulpverlenings, school- en gezinsgerelateerde doelstellingen in een handelingsplan van de jeugdhulp. Een zelfgekozen, breed toekomstplan voor de jongere en opvoedingsverantwoordelijke, in de mate van het mogelijke 'relationeel' gedragen binnen het netwerk, doet geen afbreuk aan de mogelijkheid om vanuit de tweede lijn functioneel netwerkgericht te werken. Het plaatst de bijhorende netwerkversterker uit de jeugdhulp in een duidelijker, dienende functie, in situaties waar de maatschappelijke druk groot is om netwerken voor hun verantwoordelijkheid te plaatsen en om maatschappelijk gewaardeerde doelstellingen te bereiken.

Bijlage 1:

Vragenlijst netwerkgericht werken: kind/jongere

Beste,

Deze vragenlijst is ontwikkeld in het kader van een onderzoek naar de effectiviteit van netwerkgericht werken in opdracht van Sporen vzw, Tonuso vzw en Amber vzw. De vragenlijst wordt afgenomen, maar kan ook online worden ingevuld. Indien u problemen ondervindt met het invoeren van gegevens, aarzel dan niet ons te contacteren (lieven.fierens@odisee.be). De gegevens van deze bevraging worden voor de verwerking geanonimiseerd door medewerkers van de onderzoeksgroep Orthopedagogie Odisee. Enkel over deze geanonimiseerde gegevens zal gerapporteerd worden. Wij danken u alvast voor uw medewerking.

Lieven Fierens

Joris Van Puyenbroeck

Registratiecode

Met verblijf

- Neen
- Ja

Werd je voldoende ingelicht over de hulpverlening die je ging krijgen?

- Ja
- Neen

Door wie? (contactpersoon/aanmelder / begeleider / consulent)

Werd er met jou besproken hoe er met je netwerk zou worden gewerkt tijdens de hulpverlening?

- Ja, van bij de start van de begeleiding
- Neen, pas later in de begeleiding
- Neen

Werd je netwerk voldoende ingelicht over de hulpverlening die ging opgestart worden?

- Ja
- Neen
- Geen idee

Werd er met jou onderzocht wie in jouw netwerk wil meewerken aan ... ?

	Ja	Neen	Geen idee
het opstellen van doelen	☐	☐	☐
het behalen van doelen	☐	☐	☐

In de volgende vraag gaan we ons de situatie voorstellen zoals ze was vóór de begeleiding (of vóór het inschakelen van je netwerk bij de hulpverlening).

Vond je het bij de start van de begeleiding (of vóór netwerkgerichte hulpverlening) belangrijk om je netwerk te betrekken bij de hulpverlening? Vond je het werken met je netwerk belangrijk vóór de begeleiding?

- Ja
- Neen
- Geen idee

Wie was er allemaal aanwezig bij het intakegesprek? (ouders, netwerk, anderen)

Kreeg je bij de intake informatie over het werken met je netwerk?

	Deze manier van werken met jouw netwerk werd met jou besproken.	De verwachtingen naar jouw netwerk werden met je besproken
Ja	☐	☐
Neen	☐	☐

Bij de start van de hulpverlening waren er een aantal zorgen rond de situatie waarin je opgroeit.

	ja	neen	Deels	Geen idee	Niet van toepassing
Was jouw netwerk op de hoogte van deze zorgen	☐	☐	☐	☐	☐
Hield de begeleiding rekening met de mening van jouw netwerk rond deze zorgen.	☐	☐	☐	☐	☐

Hoe vaak kon je bij de start van de begeleiding (of vóór de netwerkgerichte hulpverlening) rekenen op de volgende vormen van steun/hulp? (met name, steun van personen uit je netwerk, niet van hulpverleners) (MOS - SSC)

	nooit	zelden	soms	meestal	altijd
lemand die je hielp als je ziek was.	☐	☐	☐	☐	☐
lemand op wie je kon rekenen wanneer je iemand nodig had om tegen te praten.	☐	☐	☐	☐	☐
lemand van wie je goede raad kon krijgen omtrent een probleem.	☐	☐	☐	☐	☐
lemand die toont dat hij je graag heeft / graag ziet.	☐	☐	☐	☐	☐
lemand met wie je een fijne tijd kon beleven, iets aangenaam kon doen.	☐	☐	☐	☐	☐
lemand met wie je kon praten om inzicht te krijgen in de situatie.	☐	☐	☐	☐	☐
lemand met wie je kon ontspannen.	☐	☐	☐	☐	☐
lemand die je hielp met huishoudelijke taken als je dit zelf niet kon doen.	☐	☐	☐	☐	☐
lemand met wie je persoonlijke angsten en problemen kon delen.	☐	☐	☐	☐	☐
lemand die je problemen begreep.	☐	☐	☐	☐	☐
lemand die van je hield en die op je gesteld was.	☐	☐	☐	☐	☐
lemand die hielp met schoolse zaken (contacten, bijles, huiswerkbegeleiding,...)	☐	☐	☐	☐	☐
lemand die je hielp bij het organiseren van vrije tijd (sport, jeugdbeweging, uitstapjes,...)	☐	☐	☐	☐	☐

De doelen in het handelingsplan/3kolommenmodel over... zijn gedragen door ...:

	door jou	door jouw ouders	door jouw bredere netwerk	door anderen
over jou	☐	☐	☐	☐
rond jouw ouders	☐	☐	☐	☐
rond jouw bredere netwerk	☐	☐	☐	☐
rond nog anderen	☐	☐	☐	☐

Kon je zelf je netwerk kiezen dat werd betrokken in de begeleiding?

- Ja
- Neen

Ga je akkoord hoe er met jouw netwerk wordt gewerkt aan de doelen uit het handelingsplan/3kolommenmodel?

- Ja
- Neen
- Geen idee

Weet je hoe je aan doelen uit het handelingsplan/3kolommenmodel gaat werken?

- Ja
- Neen
- Geen idee

Answer If Weet je hoe je aan doelen uit het handelingsplan/3kolommenmodel gaat werken? Ja Is Selected

Kan je een voorbeeld geven?

- Ja, namelijk: _____
- Neen

Weet je hoe jouw netwerk je gaat ondersteunen in het behalen van doelen?

- Ja
- Neen
- Geen idee

Answer If Weet je hoe jouw netwerk je gaat ondersteunen in het behalen van doelen? Ja Is Selected

Kan je een voorbeeld geven?

- Ja, namelijk: _____
- Neen

Bekijk je ook met je begeleider hoe het staat met doelen, stappen en resultaten?

- Ja
- Neen

Heb je voldoende gesprekken met [naam begeleider]?

- Ja
- Neen

Luistert [naam begeleider] naar jouw mening?

- Ja
- Neen

Luistert [naam begeleider] naar de mening van jouw netwerk?

- Ja
- Neen

Als je een voorstel of vraag hebt voor de begeleiding, krijg je dan binnen een week een begrijpelijke reactie?

- Ja
- Neen
- Geen idee

Als jouw netwerk een voorstel of vraag heeft aan de begeleiding, krijgen jullie dan binnen een week een begrijpelijke reactie?

- Ja
- Neen
- Geen idee

Organiseert je begeleider gezamenlijke gesprekken met jou, je ouders en je (bredere) netwerk?

- Ja
- Neen

Helpt jouw netwerk mee aan het behalen van de doelen uit het handelingsplan/3kolommenmodel?

- Ja
- Neen
- Geen idee

Answer If Helpt jouw netwerk mee aan het behalen van de doelen uit het handelingsplan/3kolommenmodel? Ja Is Selected

Wie hielp hier aan mee? (opsomming namen en verwantschap)

Heeft [naam begeleider] respect voor jouw:

	culturele achtergrond	waarden	normen
Ja	☐	☐	☐
Neen	☐	☐	☐
Geen idee	☐	☐	☐

Houdt [naam begeleider] in zijn aanpak rekening met datgene waar jij goed in bent?

- Ja
- Neen
- Geen idee

Houdt [naam begeleider] in zijn aanpak rekening met datgene waar jouw netwerk goed in is?

- Ja
- Neen
- Geen idee

Hebben jij en je netwerk hebben tijdens de hulpverlening een vaste contextbegeleider?

- Ja
- Neen

Hoeveel contextbegeleiders had je tijdens de begeleiding?

Answer If Hebben jij en je netwerk hebben tijdens de hulpverlening een vaste contextbegeleider? Neen Is Selected

Heb je hier last van? (wisselende contacten, wisselende boodschappen, etc.)

- Ja
- Neen

Hecht [naam begeleider] belang aan het betrekken van jouw netwerk?

- Ja
- Neen
- Geen idee

Werkt deze aanpak volgens jou?

- Ja, waarom? _____
- Neen, waarom? _____

Heeft [naam organisatie] een familieberaad/netwerkoverleg georganiseerd?

- Ja
- Neen

Answer If Heeft [naam organisatie] een familieberaad/netwerkoverleg georganiseerd? Ja Is Selected

Werkt het familieberaad/netwerkoverleg volgens jou?

- Ja, waarom? _____
- Neen, waarom? _____

Hoe vaak kan je nu rekenen op de volgende vormen van steun/hulp als je er nood aan hebt? (steun van personen uit je netwerk, niet van hulpverleners) (MOS - SSC)

Zorgde jouw netwerk mee voor het behalen van de doelen uit het handelingsplan/3kolommenmodel?

- Ja
- Neen
- Geen idee

Answer If Zorgde jouw netwerk mee voor het behalen van de doelen uit het handelingsplan/3kolommenmodel? Ja Is Selected

Kan je een voorbeeld geven?

Hoe sta je nu tegenover het werken met je netwerk?

- Positief
- Negatief

Beschrijf eens enkele voordelen van het werken met je netwerk.

- Er zijn geen voordelen
- Voordelen _____

Beschrijf eens enkele nadelen van het werken met je netwerk.

- Er zijn geen nadelen
- Nadelen _____

	Hoe vaak kan je nu rekenen op de volgende vormen van steun/hulp als je er nood aan hebt? (MOS - SSC)					Heeft de hulpverlening een invloed gehad op de steun die je kreeg van je netwerk?		Welke invloed had de hulpverlening?	
	Nooit	Zelden	Soms	Meestal	Atijd	Ja	Neen	Positief	Negatief
lemand die je helpt als je ziek bent.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
lemand op wie je kan rekenen wanneer je iemand nodig hebt om tegen te praten.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
lemand van wie je goede raad kan krijgen omtrent een probleem.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
lemand die toont dat hij je graag heeft / graag ziet.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
lemand met wie je een fijne tijd kan beleven, iets aangenaam kan doen.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
lemand met wie je kan praten om inzicht te krijgen in de situatie.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
lemand met wie je kunt ontspannen.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
lemand die je helpt met het huishoudelijke taken als je dit zelf niet kan doen.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
lemand met wie je je persoonlijke angsten en problemen kunt delen.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
lemand die je problemen begrijpt.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
lemand die van je houdt en die op je gesteld is.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
lemand die helpt met schoolse zaken (contacten, bijles, huiswerkbegeleiding,...)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
lemand die helpt met het vormgeven van vrije tijd (sport, jeugdbeweging, uitstapjes,...)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Answer If Met verblijf Neen Is Selected

Het onderzoek zit er op. Zijn er nog zaken die je kwijt wil?

Wij danken u voor het invullen van deze vragenlijst. Met vriendelijke groeten, Lieven Fierens Joris Van Puyenbroeck

Woon je in een huis waar je mensen kan ontvangen?

- Ja
- Neen

Is er, buiten de IB-gesprekken, aandacht voor jouw leefwereld buiten de voorziening?

- Ja
- Neen

Wie is welkom in de leefgroep?

	Wanneer ze willen	Meerdere keren per maand	1 keer per maand	Niet
Ouders	☐	☐	☐	☐
Vrienden	☐	☐	☐	☐
Anderen	☐	☐	☐	☐

Mag je naar je eigen hobby gaan?

- Ja, en dat is: _____
- Neen

Ontmoet je andere mensen tijdens het beoefenen van hobby's?

- Ja
- Neen

Weet je wie je IB is en kan je een afspraak maken als je dat wil?

- Ja
- Neen

Is er altijd een begeleider aanwezig in de leefgroep waarbij je terecht kan?

- Ja
- Neen

Zijn er groepsgesprekken in de leefgroep waarin je meepraat over zaken die je aangaan.

- Ja
- Neen

Heb je invloed op de regels en afspraken in de leefgroep?

- Ja
- Neen
- Geen idee

Zijn de doelen waar in gesprekken over wordt gesproken, dezelfde als waar je in de leefgroep mee aan de slag bent?

- Ja
- Neen
- Geen idee

Hebben jouw ouders/netwerk en jij invloed op regels en afspraken die voor jou gelden in de leefgroep?

- Ja
- Neen
- Geen idee

Bepaal jij met je ouders/netwerk en de hulpverlening waar je na de leefgroep gaat wonen?

- Ja
- Neen
- Niet van toepassing

Answer If Met verblijf Ja Is Selected

Het onderzoek zit er op. Zijn er nog zaken die je kwijt wil?

Answer If Met verblijf Ja Is Selected

Wij danken u voor het invullen van deze vragenlijst.

Met vriendelijke

groeten,

Lieven Fierens

Joris Van Puyenbroeck

Vragenlijst netwerkgericht werken: opvoedingsverantwoordelijke

Beste,

Deze vragenlijst is ontwikkeld in het kader van een onderzoek naar de effectiviteit van netwerkgericht werken in opdracht van Sporen vzw, Tonuso vzw en Amber vzw.

De vragenlijst wordt afgenomen, maar kan ook online worden ingevuld. Indien u problemen ondervindt met het invoeren van gegevens, aarzel dan niet ons te contacteren (lieven.fierens@odisee.be).

De gegevens van deze bevraging worden voor de verwerking geanonimiseerd door medewerkers van de onderzoeksgroep Orthopedagogie Odisee. Enkel over deze geanonimiseerde gegevens zal gerapporteerd worden. Wij danken u alvast voor uw medewerking.

Lieven Fierens

Joris Van Puyenbroeck

Registratiecode

Met verblijf

- Neen
- Ja

Werd je voldoende ingelicht over de hulpverlening die je ging krijgen?

- Ja
- Neen

Door wie? (contactpersoon/aanmelder / begeleider / consulent)

Werd er met jou besproken hoe er met je netwerk zou worden gewerkt tijdens de hulpverlening?

- Ja, van bij de start van de begeleiding
- Neen, pas later in de begeleiding
- Neen

Werd je netwerk voldoende ingelicht over de hulpverlening die ging opgestart worden?

- Ja
- Neen
- Geen idee

Werd er met jou onderzocht wie in je netwerk wil meewerken aan ... ?

	Ja	Neen	Geen idee
het opstellen van doelen	☐	☐	☐
het behalen van doelen	☐	☐	☐

In de volgende vraag gaan we ons de situatie voorstellen zoals ze was vóór de begeleiding (of vóór het inschakelen van je netwerk bij de hulpverlening).

Hoe vaak kon je bij de start van de begeleiding (of vóór de netwerkgerichte hulpverlening) rekenen op de volgende vormen van steun/hulp? (met name, steun van personen uit je netwerk, niet van hulpverleners) (MOS - SSC)

	nooit	zelden	soms	meestal	altijd
lemand die je hielp als je ziek was.	☐	☐	☐	☐	☐
lemand op wie je kon rekenen wanneer je iemand nodig had om tegen te praten.	☐	☐	☐	☐	☐
lemand van wie je goede raad kon krijgen omtrent een probleem.	☐	☐	☐	☐	☐
lemand die je liefde en affectie gaf.	☐	☐	☐	☐	☐
lemand met wie je een fijne tijd kon beleven, iets aangenaam kon doen.	☐	☐	☐	☐	☐
lemand met wie je kon praten om inzicht te krijgen in de situatie.	☐	☐	☐	☐	☐
lemand met wie je jezelf kon ontspannen.	☐	☐	☐	☐	☐
lemand die je hielp met het huishouden als je dit zelf niet kon doen.	☐	☐	☐	☐	☐
lemand met wie je persoonlijke angsten en problemen kon delen.	☐	☐	☐	☐	☐
lemand die jouw problemen begreep.	☐	☐	☐	☐	☐
lemand die van je hield en die op je gesteld was.	☐	☐	☐	☐	☐
lemand die de kinderen opvangde.	☐	☐	☐	☐	☐
lemand die hielp bij de opvoeding.	☐	☐	☐	☐	☐
lemand die hulp bood bij schoolse zaken (contacten met de school, bijles, huiswerkbegeleiding,...).	☐	☐	☐	☐	☐
lemand die hielp bij de organisatie van vrije tijd. (sport, jeugdbeweging, (gezins-)uitstapjes)	☐	☐	☐	☐	☐

Vond je het bij de start van de begeleiding (of vóór de netwerkgerichte hulpverlening) belangrijk om je netwerk te betrekken bij de hulpverlening? Vond je het werken met je netwerk belangrijk vóór de begeleiding?

- Ja
- neen
- Geen idee

Wie was er allemaal aanwezig bij het intakegesprek? (Zoon/dochter, netwerk, anderen)

Kreeg je bij de intake informatie over het werken met je netwerk?

	De manier van werken met jouw netwerk werd met je besproken.	De verwachtingen naar jouw netwerk werden met je besproken.
Ja	☐	☐
Neen	☐	☐

Bij de start van de hulpverlening waren er een aantal bezorgdheden rond de opvoedingssituatie.

	ja	neen	Deels	Geen idee	Niet van toepassing
Was jouw netwerk op de hoogte van de bezorgdheden omtrent de opvoedingssituatie?	☐	☐	☐	☐	☐
Hield de begeleiding rekening met de mening van jouw netwerk rond de opvoedingssituatie.	☐	☐	☐	☐	☐

De doelen in het handelingsplan/3kolommenmodel over ... zijn gedragen door ...

	door jou	door jouw zoon/dochter	door jouw bredere netwerk	door anderen
over jou	☐	☐	☐	☐
rond jouw zoon/dochter	☐	☐	☐	☐
rond jouw bredere netwerk	☐	☐	☐	☐
rond nog anderen	☐	☐	☐	☐

Kon je zelf je netwerk kiezen dat werd betrokken in de begeleiding?

- Ja
- Neen

Ga je akkoord hoe er met je netwerk wordt gewerkt aan de doelstellingen uit het handelingsplan/3kolommenmodel?

- Ja
- Neen
- Geen idee

Weet je hoe je aan doelen uit het handelingsplan/3kolommenmodel gaat werken?

- Ja
- Neen

Answer If Weet je hoe er aan doelen uit het handelingsplan/3kolommenmodel wordt gewerkt? Ja Is Selected

Kan je een voorbeeld geven?

- Ja, namelijk: _____
- Neen

Weet je hoe jouw netwerk je gaat ondersteunen in het behalen van doelen?

- Ja
- Neen

Answer If Weet je hoe jouw netwerk gaat ondersteunen in het behalen van doelen? Ja Is Selected

Kan je een voorbeeld geven?

- Ja, namelijk: _____
- Neen

Bekijk je ook met je begeleider hoe het staat met de doelen, stappen en resultaten?

- Ja
- Neen

Heb je voldoende gesprekken met [naam begeleider]?

- Ja
- Neen

Luistert [naam begeleider] naar jouw mening?

- Ja
- Neen

Luistert [naam begeleider] naar de mening van jouw netwerk?

- Ja
- Neen

Als je een voorstel of vraag hebt aan de begeleiding, krijg je dan binnen een week een begrijpelijke reactie?

- Ja
- Neen
- Geen idee

Als jouw netwerk een voorstel of vraag heeft aan de begeleiding, krijgen jullie dan binnen een week een begrijpelijke reactie?

- Ja
- Neen
- Geen idee

Organiseert de begeleider gezamenlijke gesprekken met jou en je (bredere) netwerk (en je zoon/dochter)?

- Ja
- Neen

Helpt je netwerk mee aan het behalen van de doelen uit het handelingsplan/3kolommenmodel.

- Ja
- Neen

Answer If Helpt je netwerk mee aan het behalen van de doelen uit het handelingsplan/3kolommenmodel. Ja Is Selected

Welke mensen uit je (bredere) netwerk kan je noemen die je helpen met het behalen van de doelen uit het handelingsplan/3kolommenmodel? (namen en verwantschap)

Heeft [naam begeleider] respect voor jouw:

	culturele achtergrond	waarden	normen
Ja	☐	☐	☐
Neen	☐	☐	☐
Geen idee	☐	☐	☐

Houdt [naam begeleider] in zijn aanpak rekening met datgene waar je goed in bent?

- Ja
- Neen
- Geen idee

Houdt [naam begeleider] in zijn aanpak rekening met datgene waar jouw netwerk goed in is.

- Ja
- Neen
- Geen idee

Hebben jij en je netwerk tijdens de hulpverlening een vaste contextbegeleider?

- Ja
- Neen

Answer If Hebben jij en je netwerk tijdens de hulpverlening een vaste contextbegeleider? Neen Is Selected
Hoeveel contextbegeleiders had je tijdens de begeleiding?

Answer If Hebben jij en je netwerk tijdens de hulpverlening een vaste contextbegeleider? Neen Is Selected
Heb je hier last van? (wisselende contacten, wisselende boodschappen, etc...)

- Ja
- Neen

Hecht [naam organisatie] belang aan het betrekken van jouw netwerk?

- Ja
- Neen

Heeft [naam organisatie] een familieberaad/netwerkoverleg (...) georganiseerd?

- Ja
- Neen

Answer If Heeft [naam organisatie] een familieberaad/netwerkoverleg (...) georganiseerd? Ja Is Selected
Werkt het familieberaad volgens jou?

- Ja, waarom? _____
- Neen, waarom? _____

Werkt deze aanpak volgens jou?

- Ja, waarom? _____
- Neen, waarom? _____

Hoe vaak kan je nu rekenen op de volgende vormen van steun als je er nood aan hebt? (steun van personen uit je netwerk, niet van hulpverleners.) (MOS - SSC)	Hoe vaak kan je nu rekenen op de volgende vormen van steun als je er nood aan hebt? (MOS - SSC)					Heeft de hulpverlening een invloed gehad op de steun van je netwerk?		Welke invloed had de hulpverlening?	
	Nooit	Zelden	Soms	Meestal	Atijd	Ja	Neen	Positief	Negatief
Iemand die je helpt als je ziek bent.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Iemand op wie je kan rekenen wanneer je iemand nodig hebt om tegen te praten.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Iemand van wie je goede raad kan krijgen omtrent een probleem.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Iemand die je liefde en affectie geeft.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Iemand met wie je een fijne tijd kan beleven, iets aangenaam kan doen.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Iemand met wie je kan praten om inzicht te krijgen in de situatie.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Iemand met wie je kunt ontspannen.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Iemand die je helpt met het huishouden als je dit zelf niet kan doen.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Iemand met wie je je persoonlijke angsten en problemen kunt delen.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Iemand die je problemen begrijpt.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Iemand die van je houdt en die op je gesteld is.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Iemand die helpt met schoolse zaken (contacten, bijles, huiswerkbegeleiding,...)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Iemand die helpt bij de organisatie van vrije tijd (sport, jeugdbeweging, uitstapjes,...)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Iemand die de kinderen opvangt	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Iemand die helpt bij de opvoeding	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Zorgde jouw netwerk mee voor het behalen van de doelen uit het handelingsplan/3kolommenmodel?

- Ja
- Neen

Answer If Zorgde jouw netwerk mee voor het behalen van de doelen uit het handelingsplan/3kolommenmodel? Ja Is Selected
Kan je een voorbeeld geven?

Hoe sta je nu tegenover het werken met je netwerk?

- Positief
- Negatief

Beschrijf eens enkele voordelen van het werken met jouw netwerk.

- Er zijn geen voordelen
- Voordelen _____

Beschrijf eens enkele nadelen van het werken met je netwerk.

- Er zijn geen nadelen
- Nadelen _____

Answer If Met verblijf Neen Is Selected

Het onderzoek zit er op. Zijn er nog zaken die je kwijt wil?

Answer If Met verblijf Neen Is Not Displayed

Wij danken u voor het invullen van deze vragenlijst. Met vriendelijke groeten, Lieven Fierens Joris Van Puyenbroeck

Woont je zoon/dochter in een huis waar hij/zij jou of netwerk kan ontvangen?

- Ja
- Neen

Ben je welkom in de leefgroep?

- Ja
- Neen

Is je netwerk welkom in de leefgroep?

- Ja
- Neen

Zijn de doelen waar in gesprekken over wordt gesproken, dezelfde als waar men in de leefgroep mee aan de slag gaat?

- Ja
- Neen
- Geen idee

Heb je invloed op regels en afspraken die voor jouw zoon/dochter gelden in de leefgroep?

- Ja
- Neen

Bepaal je zelf met je zoon/dochter en de begeleider waar hij/zij na de leefgroep gaat wonen?

- Ja
- Neen

Answer If Met verblijf Ja Is Selected

Het onderzoek zit er op. Zijn er nog zaken die je kwijt wil?

Answer If Met verblijf Neen Is Not Displayed

Wij danken u voor het invullen van deze vragenlijst.

Met vriendelijke

groeten,

Lieven Fierens

Joris Van Puyenbroeck